

POSTANOWIENIE

4 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 4 grudnia 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa R.W. i G.W.
przeciwko P. spółce akcyjnej w W.
o ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej P. spółki akcyjnej w Warszawie
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 30 marca 2022 r., I ACa 354/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od P. spółki akcyjnej w W. na rzecz R.W. i G.W. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

(M.M.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 30 marca 2022 r. Sąd Apelacyjny w sprawie z powództwa R.W. i G.W. przeciwko P. S.A. w W. o ustalenie na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z 22 lutego 2021 r. oddalił apelację i rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Skargę kasacyjną na powyższe orzeczenie wniosła pozwana, zaskarżając je w całości. Pozwana wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, z uwagi na fakt, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne: 1) czy w sprawie o ustalenie nieważności umowy kredytu denominowanego w walucie CHF, do stwierdzenia abuzywności postanowień umownych odsyłających do tabeli kursów banku, tzw. klauzul przeliczeniowych (wyplata kapitału kredytu udzielonego w CHF w walucie PLN, przeliczenie raty kapitałowo-odsetkowej kredytu z CHF na PLN) oraz dalszej możliwości trwania umowy kredytu, znaczenie ma fakt, że (i) powód nie wykazał, że bank ustalał kurs CHF w sposób odbiegający od kursu rynkowego, (ii) powód nie wykazał możliwości ustalania przez bank kursu CHF w sposób dowolny, w oderwaniu od mechanizmów rynkowych, (iii) bank stosuje tę samą tabelę kursową do wszystkich transakcji walutowych, w konsekwencji czego ustalany przez bank kurs waluty CHF był kursem rynkowym, a dowolne kształtowanie wysokości kursu waluty CHF przez bank narażałoby go na poniesienie rażącej straty?; 2) czy ustalenie, że postanowienie umowy odsyłające do tabel kursowych hipotetycznie pozostawia bankowi możliwość jednostronnego kształtowania kursu waluty obcej w rozliczeniach z kredytobiorcą skutkuje uznaniem takiego postanowienia za nieuczciwe, jeśli w toku procesu kredytobiorca nie wykazał, że bank mógł na podstawie przedmiotowych postanowień stosować kurs odbiegający od rynkowego?

Pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd II instancji.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powodowie wniesli o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w Kodeksie postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie

sprawy w kolejnej instancji sądowej. Postępowanie kasacyjne przed Sądem Najwyższym nie stanowi postępowania instancyjnego w sprawie.

Niniejszy etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie obejmuje zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione. Stworzenie mechanizmu kontroli w ramach tzw. przedsądu umożliwiać ma stronie wnoszącej skargę kasacyjną przekonanie Sądu Najwyższego o istnieniu przesłanek, na których opiera się wstępne badanie skargi kasacyjnej pod kątem dopuszczenia jej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2006 r., II CSK 65/06). Bez tej argumentacji skarga kasacyjna byłaby środkiem odwoławczym niezupełnym, a selekcja wnoszonych skarg, dokonywana przez Sąd Najwyższy w ramach przedsądu nazbyt dowolna (postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 kwietnia 2006 r., II CSK 65/06; z 22 lutego 2007 r., II UZ 47/06, OSNP 2008, nr 7-8, poz. 118).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Przed wszystkim skarżąca w niniejszej sprawie zaprezentowała abstrakcyjne stanowiska lub oceny, oczekując niejako od Sądu Najwyższego dokonania wykładni oraz oceny zasadności sformułowanych zagadnień i zajęcia zazwyczaj po raz kolejny stanowiska co do interpretacji norm prawnych, których wykładnia była już niejednokrotnie dokonywana w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Co również istotne, skarżąca wskazała istotne zagadnienia bez

wykazania ich umocowania w okolicznościach rozpoznawanej sprawy.

Ponadto w rozpoznawanej sprawie wskazane przez skarżącą zagadnienia nie mają waloru nowości i nie wymagają oceny i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym. Należy przede wszystkim przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości, sąd krajowy jest zobowiązany do zbadania z urzędu, czy dane warunki umowy wchodzące w zakres stosowania dyrektywy 93/13/EWG mają nieuczciwy charakter, a także do tego, by dokonawszy takiego badania, zniwelować brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą, o ile sąd ów posiada niezbędne ku temu informacje dotyczące stanu prawnego i faktycznego (zob. wyrok TSUE z 13 września 2018 r. Profi Credit Polska C-176/17, EU:C:2018:711, pkt 42; podobnie wyroki: z 21 kwietnia 2016 r., Radlinger i Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 21 grudnia 2016 r., Gutiérrez Naranjo i in., C-154/15, C-307/15 i C-308/15, EU:C:2016:980, pkt 58).

Przypomnieć też wypada, że zagadnienie prawne powinno być sformułowane przez stronę skarżącą w taki sposób, by miało charakter uniwersalny, nie może być zatem szczegółowo osadzone w realiach jedynie konkretnej sprawy i silne powiązanie z konkretnym stanem faktycznym (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2023 r., I CSK 1253/23).

Za ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego należy uznać stanowisko o niedozwolonym charakterze postanowień, w których możliwość ustalania kursu (a zatem również wysokości świadczeń) zależy od arbitralnej decyzji jednej ze stron, jest już np. poprzez odesłanie do jednostronnie kształtowanych tabel bankowych (zob.m.in. następujące wyroki: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14; z 8 września 2016 r., II CSK 750/15; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17; z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18; z 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 28 września 2021 r., I CSKP 74/21, z 7 lutego 2023 r., II CSKP 1541/22; postanowienia z 29 marca 2023 r., I CSK 3031/22; z 27 kwietnia 2023 r., I CSK 3374/22; z 27 września 2023 r., I

CSK 5654/22).

Również w zakresie oceny skutków usunięcia z umowy klauzuli abuzywnej Sąd Najwyższy wypowiadał się już wielokrotnie. Konsekwencją stwierdzenia, że dane postanowienie umowne ma charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. jest działająca *ex lege* sankcja bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, połączona z przewidzianą w art. 385¹ § 2 k.c. zasadą związania stron umową w pozostałym zakresie (zob. m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07; uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21; także wyroki Sądu Najwyższego: z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17). Stanowisko o niedozwolonym charakterze postanowień, w których możliwość ustalania kursu (a zatem również wysokości świadczeń) zależy od arbitralnej decyzji jednej ze stron, jest już ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. następujące wyroki: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14; z 8 września 2016 r., II CSK 750/15; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17; z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18; z 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 28 września 2021 r., I CSKP 74/21).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a stosownie do art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 k.p.c. oraz obciążył pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego.

(Ł.W.)

[ms]

